

U Z N E S E N I E

Najvyšší súd Slovenskej republiky v exekučnej veci oprávneného: **JUDr. N.**, nar. X., bytom Š., X. Šarišské Bohdanovce, zast. JUDr. S., advokátka, so sídlom Z., X. Košice, proti povinnému: **Ing. P.**, nar. X., bytom K., X. Košice, **o vymoženie 1 547,20 eur s príslušenstvom**, vedenej na Okresnom súde Košice I pod sp. zn. 17Er/1741/2009, o dovolaní oprávneného proti uzneseniu Krajského súdu v Košiciach zo dňa 17. marca 2014 sp. zn. 5CoE/134/2013, takto

r o z h o d o l :

Najvyšší súd Slovenskej republiky uznesenie Krajského súdu v Košiciach zo dňa 17. marca 2014 č. k. 5CoE/134/2013-183 vo výroku, ktorým uznesenie napadnuté odvolaním potvrdil a uznesenie Okresného súdu Košice I zo dňa 21. februára 2012 č. k. 17Er/1741/2009-100 **z r u š u j e** a vec **v r a c i a** Okresnému súdu Košice I na ďalšie konanie.

O d ô v o d n e n i e :

Oprávnený podal súdnemu exekútorovi návrh na vykonanie exekúcie na vymoženie 1 547,20 eur s príslušenstvom; povinnosť povinného zaplatiť mu túto sumu preukazoval exekučným titulom – uznesením Okresného súdu Košice II č. k. 48Er/2258/2007-216 zo dňa 06. mája 2008. Súdny exekútor následne v zmysle § 44 zákona č. 233/1995 Z. z. o súdnych exekútoroch a exekučnej činnosti (Exekučný poriadok) a o zmene a doplnení ďalších zákonov (ďalej len „Exekučný poriadok“) požiadal Okresný súd Košice I o vydanie poverenia na vykonanie exekúcie. Okresný súd Košice I dňa 02. septembra 2009 poveril súdneho exekútora JUDr. J. vykonaním exekúcie.

Dňa 24. mája 2010 podal povinný proti exekúcii námietky zdôvodnené tým, že vymáhaný nárok po vzniku exekučného titulu - uznesenie Okresného súdu Košice II sp. zn. 48Er/2258/2007-216 zo dňa 06. mája 2008 - zanikol ešte pred podaním návrhu na začatie

exekúcie dňa 22. mája 2009 okamihom, keď sa vzájomne stretla pohľadávka povinného proti oprávnenému vo výške 2 654,39 eur s pohľadávkou oprávneného voči povinnému vo výške 1 547,20 eur. Pohľadávku povinný nadobudol odvodene na základe zmluvy o postúpení pohľadávok zo dňa 04. mája 2009 od Ing. R., ktorý pohľadávku nadobudol Zmluvou o postúpení pohľadávky zo dňa 05. marca 2008 práve od povinného a jej právnym základom je Rozhodcovský rozsudok JUDr. J. sp. zn. RKCb/1/2007 zo dňa 07. mája 2007.

Uznesením zo dňa 27. septembra 2010 č. k. 17Er/1741/2009-42 Okresný súd Košice I obsadený vyšším súdnym úradníkom, námietky povinného zamietol. V odôvodnení uviedol, že povinný vo svojich námietkach nepreukázal žiaden dôkaz o existencii pohľadávky voči oprávnenému, resp. dôkaz o existencii vzájomných pohľadávok právneho predchodcu povinného ako veriteľa a oprávneného ako dlžníka, v dôsledku čoho nebolo možné zistiť, či došlo k stretu pohľadávok započítaním a tým zániku dlhu povinného jednostranným úkonom.

Proti uvedenému uzneseniu podal dňa 15. decembra 2010 povinný odvolanie. V odvolaní uviedol, že napadnuté rozhodnutie je nepreskúmateľné, že mu ním týmto rozhodnutím bola odňatá možnosť konať pred súdom a to tým, že súd mu pred rozhodnutím neumožnil vyjadriť sa k tvrdeniam protistrany. Ďalej uviedol, že súd vychádzal z neúplne zisteného skutkového stavu, nesprávnych skutkových zistení a vec nesprávne právne posúdil. Každý odvolací dôvod povinný podrobne zdôvodnil.

Uznesením zo dňa 21. februára 2012 č. k. 17Er/1741/2009-100 Okresný súd Košice I obsadený sudcom, námietkam povinného proti exekúcii vyhovel.

V odôvodnení rozhodnutia súd prvého stupňa citoval ust. § 50 ods. 4 Exekučného poriadku, § 374 O. s. p. a § 41 ods. 1, 2 písm. d/ Exekučného poriadku, lebo podľa tohto zákona možno vykonať exekúciu aj na podklade vykonateľných rozhodnutí rozhodcovských súdov a rozhodcovských komisií a zmierov nimi schválených, § 580 Občianskeho zákonníka, zákon č. 244/2002 Z. z. v § 40 ods. 1, 2 a uviedol, že exekučným titulom v tomto konaní je uznesenie Okresného súdu Košice II sp. zn. 48Er/2258/2007-216 zo dňa 06. mája 2008, ktorým bol Ing. P. zaviazaný uhradiť M. trovy exekučného konania vo výške 46 610,90 Sk (1 547,20 eur). Exekučný titul sa stal v uvedenom výroku právoplatným dňa 13. mája 2009 s 3-dňovou lehotou na vykonanie rozhodnutia, keďže povinný v tomto exekučnom konaní

tvrdí, že vymáhaný nárok po vzniku exekučného titulu zanikol ešte pred podaním návrhu na začatie exekúcie dňa 22. mája 2009 okamihom, keď sa vzájomne stretla pohľadávka povinného proti oprávnenému vo výške 2 654,39 eur s pohľadávkou oprávneného voči povinnému vo výške 1 547,20 eur. V námietkach povinný opätovne vyjadril svoju vôľu započítať uvedené vzájomné pohľadávky, pričom k podaniu v kópiách pripojil, svoje započítanie vzájomných pohľadávok zo dňa 29. septembra 2009 a podacie lístky zo 06. októbra 2009 o zaslaní písomností oprávnenému na K. v Košiciach i K. v Košiciach, nižšie uvedené zmluvy o postúpení pohľadávok i rozhodcovský rozsudok, ide aj o vyhodnotenie trestného konania, súd uzavrel, že podľa správy zo dňa 04. januára 2012 vyžiadanej súdom od Prezídia Policajného zboru, Úrad boja proti korupcii, Odbor boja proti korupcii Východ k stavu konania ČVS: PPZ-46/BPK-V-2008, trestné konanie je v štádiu prípravného konania, a teda vyšetrovanie doposiaľ nebolo ukončené. Na základe rozhodcovského rozsudku podal P. dňa 24. augusta 2007 na Exekútorskom úrade Ing. Mgr. M., Ž., Košice, návrh na vykonanie exekúcie na vymoženie 7 500 000 Sk s príslušenstvom, exekučné konanie bolo vedené na Okresnom súde Košice II pod sp. zn. 48Er/2258/2007. Toto konanie bolo na návrh oprávneného zastavené uznesením zo dňa 14. marca 2008 sp. zn. 48Er/2258/07-199, ktoré nadobudlo právoplatnosť dňa 04. apríla 2008 a potom podal po postúpení pohľadávky Ing. R. dňa 14. marca 2008 na Exekútorskom úrade JUDr. M., Č., Košice návrh na vykonanie exekúcie na vymoženie 7 500 000 Sk s príslušenstvom, exekučné konanie je vedené na Okresnom súde Košice II pod sp. zn. 48Er/598/2008. Exekúcia doposiaľ nebola zastavená ani v časti, súd zistil, že oprávnený spolu s manželkou podali na súde žalobu zo dňa 31. decembra 2008 o vyslovenie absolútnej neplatnosti rozhodcovského konania voči JUDr. J. ako žalovanému a vedľajším účastníkom na strane žalovaného: Bc. P. a JUDr. J.. Konanie je vedené pod sp. zn. 38C/355/2008 a doposiaľ nebolo skončené. V exekúcii bolo preukázané, že zatiaľ nebol rozhodcovský rozsudok JUDr. J. zo dňa 07. mája 2007 sp. zn. RKCb/1/2007, ani že by bola zo strany oprávneného alebo jeho manželky v zákonnej lehote podaná žaloba voči P. a Ing. R. o zrušenie rozhodcovského rozsudku JUDr. J. zo dňa 07. mája 2007 sp. zn. RKCb/1/2007 a návrh na odklad jeho vykonateľnosti, preto napriek začatému trestnému stíhaniu voči JUDr. J. a P. musel súd prihliadnuť na započítací prejav povinného zo dňa 29. septembra 2009, odoslaný oprávnenému dňa 06. októbra 2009 (opätovne oznámený v námietkach povinného zo dňa 24. mája 2010, ktoré boli oprávnenému doručené), na základe ktorého vymáhaný nárok zanikol dňa 19. mája 2009, t. j. okamihom, keď sa vzájomne stretla

pohľadávka povinného proti oprávnenému vo výške 2 654,39 eur s pohľadávkou oprávneného voči povinnému vo výške 1 547,20 eur.

K vyjadreniam oprávneného súd prvého stupňa dodal (započítanie je jednostranný úkon), že v danom prípade je právne významnou otázkou, či došlo k platnému postúpeniu pohľadávky priznanej exekučným titulom - rozhodcovským rozsudkom JUDr. J. zo dňa 07. mája 2007 sp. zn. RKCb/1/2007, nie či došlo k platnému prevodu zmenky (to by bolo relevantné len v prípade predmetného zrušenia rozhodcovského rozsudku), ale v zmluvách o postúpení pohľadávky sa aj zmenka - právny titul, ktorý bol podkladom pre vydanie exekučného titulu - spomína, súd mal za to, že zo zmlúv o postúpení pohľadávky, ktoré boli povinným predložené, je zrejmé, že ich predmetom je judikovaná pohľadávka, už aj vymáhaná v exekučnom konaní, ktorá sa z údajov uvedených v čl. I dá dostatočne identifikovať tak, a je zrejmé, že ide o pohľadávku (resp. jej časť) v sume tam uvedenej, priznanú rozhodcovským rozsudkom JUDr. J. zo dňa 07. mája 2007 sp. zn. RKCb/1/2007. Súd ďalej uviedol, že žiadne úkony vzťahujúce sa na exekučný titul, teda ani postúpenie, či uplatnenie pohľadávky z exekučného titulu, už nevyžadujú k ich platnosti a účinnosti osobitné zmenkové úkony. V exekučnom konaní na podklade exekučného titulu prisudzujúceho plnenie z cenného papiera sa už na uplatnenie exekvovanej sumy nepožaduje, aby bol predložený aj cenný papier. Práva (vrátane majetkových) sú spôsobilým, samostatným predmetom občiansko-právnych vzťahov odlišným od vecí, teda aj od cenných papierov. Typickým majetkovým právom je pohľadávka a postúpiť ho možno na základe zmuvy o postúpení pohľadávky. Vo fáze, kedy je pohľadávka zo zmenky už rozsúdená, možno túto pohľadávku ako samostatný predmet občiansko-právnych vzťahov od zmenky právne oddeliť. Súd prvého stupňa teda dospel k názoru, že niet dôvodu, aby sa na podmienky prevodu pohľadávky judikovanej exekučným titulom, ktorého podkladom bol cenný papier, mal navyše vzťahovať zákon o cenných papieroch, či zákon o zmenkách, napokon postúpením časti pohľadávky nedošlo k zmene v obsahu pohľadávky. Povinnosť plniť tú istú peňažnú sumu s príslušenstvom, avšak inému veriteľovi, nemožno považovať za zmenu v obsahu záväzku (t. j. vzájomných práv a povinností účastníkov záväzkového vzťahu), ale iba za zmenu v osobe veriteľa. Ďalšie tvrdenia oprávneného zo dňa 07. júna 2010, ani skutočnosť, že Ing. R. voči M. a jeho manželke doposiaľ nenavrhol v časti uplatneného nároku - zodpovedajúcu časti pohľadávky postúpenej P. (2 634,59 eur) - v exekučnom konaní vedenom na Okresnom súde Košice II sp. zn. 48Er/598/2008 exekučné konanie zastaviť, nemajú žiaden vplyv na zánik v tomto exekučnom konaní vymáhanej pohľadávky, lebo

povinný preukázal, že po vzniku exekučného titulu nastali okolnosti, ktoré spôsobili zánik vymáhaného nároku, preto súd námietkam povinného proti exekúcii vyhovel.

Na odvolanie oprávneného Krajský súd v Košiciach uznesením zo dňa 17. marca 2014 sp. zn. 5CoE/134/2013 napadnuté uznesenie potvrdil. Odvolanie JUDr. P. odmietol. V odôvodnení skonštatoval, že v exekučnom konaní na podklade exekučného titulu prisudzujúceho plnenie z cenného papiera sa už na uplatnenie exekuvanej sumy nepožaduje aby bol predložený aj cenný papier, práva sú spôsobilým samostatným predmetom občianskoprávných vzťahov odlišných od vecí, teda aj od cenných papierov, takýmto majetkovým právom je pohľadávka a postúpiť túto možno na základe zmluvy o postúpení pohľadávky, aj v štádiu, kedy je pohľadávka zo zmenky už rozsúdená, možno túto pohľadávku ako samostatný predmet občianskoprávných vzťahov od zmenky právne oddeliť. Súd prvého stupňa správne posúdil exekučnú vec, keď prisvedčil názoru povinného, že niet dôvodu, aby sa na podmienky prevodu pohľadávky judikovanej exekučným titulom, ktorého podkladom bol cenný papier, mal navyše vzťahovať aj zákon o cenných papieroch, či zákon o zmenkách. S takýmto postúpením časti pohľadávky nedošlo k zmene v obsahu pohľadávky, povinnosť plniť takú istú peňažnú sumu s príslušenstvom, avšak inému veriteľovi, nemožno považovať za zmenu v obsahu záväzku, t. j. vzájomných práv a povinností účastníkov, ktoré vyplývajú zo záväzkového vzťahu, v takomto prípade iba ide o zmenu v osobe veriteľa. Povinný predložil zmluvu o postúpení pohľadávky a tak súd zistil, že ide o judikovanú pohľadávku už aj vymáhanú v exekučnom konaní, ktorá sa z údajov uvedených v čl. I identifikuje tak, že ide o pohľadávku v sume tam uvedenej priznanú rozhodcovským rozsudkom JUDr. J. zo dňa 07. mája 2007 sp. zn. RKCB/1/2007, z uvedeného je zrejmé, že ide o platné postúpenia pohľadávky priznanej exekučným titulom a to rozhodcovským rozsudkom JUDr. Č.. Odvolací súd súhlasil aj s tým záverom súdu prvého stupňa, že ak aj Ing. R. voči M. a jeho manželke nenavrhol v časti uplatneného nároku, ktorá zodpovedá časti pohľadávky postúpenej P. v sume 2 643,59 eur v exekučnom konaní na Okresnom súde Košice II vo veci sp. zn. 48Er/598/2008, exekučné konanie zastaviť; táto skutočnosť však nemá žiadny vplyv na zánik v tomto exekučnom konaní vymáhanej pohľadávky, lebo povinný preukázal, že po vzniku exekučného titulu nastali okolnosti, ktoré spôsobili zánik vymáhaného nároku, preto bolo námietkam povinného proti exekúcii vyhovené.

Proti tomuto uzneseniu odvolacieho súdu podal dovolanie oprávnený, ktorý žiadal, aby dovolací súd uznesenie odvolacieho súdu zrušil a vec vrátil súdu prvého stupňa na ďalšie konanie. Prípustnosť dovolania odôvodnil ust. § 237 písm. f/ O. s. p., t. j. že účastníkovi konania sa postupom súdu odňala možnosť konať pred súdom a ako dovolací dôvod uvádzal, že v konaní došlo k vadám uvedeným v § 237, konanie je postihnuté inou vadou, ktorá mala za následok nesprávne rozhodnutie vo veci a rozhodnutie spočíva na nesprávnom právnom posúdení veci (§ 241 ods. 2 písm. a/ až c/ O. s. p.).

Dovolateľ uviedol, že súd prvého stupňa v rozpore s ust. § 209a ods. 1 O. s. p. nedoručil právnenému predchodcovi dovolateľky odvolanie povinného proti uzneseniu vyššieho súdneho úradníka zo dňa 27. septembra 2010, ku ktorému nemal možnosť sa vyjadriť pred vydaním prvostupňového rozhodnutia a navrhnúť, resp. predložiť dôkazy na podporu svojich tvrdení. Ďalej uviedol, že v rozpore s ust. § 5 ods. 1 a ust. § 120 ods. 4 O. s. p. nebol jeho právny predchodca poučený o procesných právach a povinnostiach a taktiež o tom, že všetky dôkazy a skutočnosti má predložiť alebo označiť najneskôr do rozhodnutia vo veci samej, čo bolo namietané v odvolaní, pričom sa odvolací súd touto námietkou vôbec nezaoberal.

Dovolateľ namietal aj skutočnosť, že ako súd prvého stupňa, tak aj odvolací, svoje rozhodnutia nedostatočne odôvodnili.

Nesprávne právne posúdenie veci dovolateľ videl v skutočnosti, že súdy pri svojom rozhodovaní nepoužili ust. § 559 a nasl. Občianskeho zákonníka o splnení dlhu v súvislosti s úkonom povinného zo dňa 11. mája 2010 a namiesto toho aplikovali ust. § 580 Občianskeho zákonníka o započítaní pohľadávok a to prv, než došlo k odstráneniu dôvodných a preukázaných pochybností týkajúcich sa spôsobilosti pohľadávky povinného na započítanie.

Povinný sa k podanému dovolaniu nevyjadril.

Najvyšší súd Slovenskej republiky ako súd dovolací (§ 10a ods. 1 O. s. p.) po zistení, že dovolanie podal včas účastník konania, bez nariadenia dovolacieho pojednávania (§ 243a ods. 3 O. s. p.) skúmal, či tento opravný prostriedok smeruje proti rozhodnutiu, proti ktorému ho zákon pripúšťa.

Podľa § 236 ods. 1 O. s. p. dovolaním možno napadnúť právoplatné rozhodnutia odvolacieho súdu, pokiaľ to zákon pripúšťa.

V prejednávanvej veci dovolanie smeruje proti uzneseniu odvolacieho súdu. V zmysle § 239 ods. 1 veta prvá O. s. p. je dovolanie proti uzneseniu odvolacieho súdu prípustné, ak: a) odvolací súd zmenil uznesenie súdu prvého stupňa, b) odvolací súd rozhodol vo veci postúpenia návrhu Súdnemu dvoru Európskych spoločností (§ 109 ods. 1 písm. c/ O. s. p.) na zaujatie stanoviska. V zmysle § 239 ods. 2 O. s. p. je dovolanie prípustné tiež proti uzneseniu odvolacieho súdu, ktorým bolo potvrdené uznesenie súdu prvého stupňa, ak: a) odvolací súd vyslovil vo svojom potvrdzujúcom uznesení, že je dovolanie prípustné, pretože ide o rozhodnutie po právnej stránke zásadného významu, b) ide o uznesenie o návrhu na zastavenie výkonu rozhodnutia na podklade cudzozemského rozhodnutia, c) ide o uznesenie o uznaní (neuznaní) cudzieho rozhodnutia alebo o jeho vyhlásení za vykonateľné (nevykonateľné) na území Slovenskej republiky.

Uznesenie odvolacieho súdu, ktoré oprávnený napadol dovolaním, nemá znaky žiadneho z vyššie uvedených uznesení. Odvolací súd napadnutým uznesením potvrdil uznesenie súdu prvého stupňa, dovolanie ale nesmeruje proti potvrdzujúcemu uzneseniu uvedenému v § 239 ods. 2 písm. a/ až c/ O. s. p. Dovolanie oprávneného preto podľa ust. § 239 ods. 1 a 2 O. s. p. nie je prípustné.

Prípustnosť dovolania oprávneného by v preskúmanej veci prichádzalo do úvahy len, ak by v konaní došlo k niektorej z procesných väd vymenovaných v § 237 písm. a/ až g/ O. s. p. Podľa tohto ustanovenia je dovolanie prípustné proti každému rozhodnutiu (rozsudku aj uzneseniu) a z hľadiska prípustnosti dovolania podľa uvedeného ustanovenia nie je predmet konania významný. Ak je konanie postihnuté niektorou z väd uvedených v § 237 O. s. p., možno dovolaním napadnúť aj rozhodnutia, proti ktorým je inak procesne neprípustné. Pre záver o prípustnosti dovolania v zmysle § 237 O. s. p. ale nie je významný subjektívny názor účastníka konania tvrdiaceho, že došlo k niektorej z väd vymenovaných v tomto ustanovení, ale rozhodujúce je zistenie, že k tejto procesnej vade skutočne došlo.

Vzhľadom na uvedené odvolací súd skúmal, či je daný dôvod prípustnosti dovolania podľa ust. § 237 O. s. p.

Vady konania v zmysle ust. § 237 písm. a/ až e/ a g/ O. s. p. v dovolacom konaní vady nevyšli najavo. Prípustnosť tohto opravného prostriedku preto z uvedených ustanovení nemožno vyvodit'.

Dovolací súd skúmal aj otázku, či oprávnenému nebola postupom súdu odňatá možnosť konať pred súdom, čo zakladá dovolací dôvod podľa ust. § 237 písm. f/ O. s. p.

Z ustanovenia § 237 písm. f/ O. s. p. vyplýva, že dovolanie je prípustné proti každému rozhodnutiu odvolacieho súdu, ak sa účastníkovi konania postupom súdu odňala možnosť konať pred súdom.

Odňatím možnosti konať, sa v zmysle uvedeného ustanovenia rozumie taký závadný procesný postup súdu, ktorým sa účastníkovi konania znemožní realizácia tých procesných práv, ktoré mu Občiansky súdny poriadok priznáva za účelom ochrany jeho práv a právom chránených záujmov.

Predmetnému dôvodu dovolania sú vlastné tri pojmové znaky: 1/ odňatie možnosti konať pred súdom, 2/ to, že k odňatiu možnosti konať došlo v dôsledku postupu súdu, 3/ možnosť konať pred súdom sa odňala účastníkovi konania. Vzhľadom k tej skutočnosti, že zákon bližšie v žiadnom zo svojich ustanovení pojem odňatie možnosti konať pred súdom nešpecifikuje, pod odňatím možnosti konať pred súdom je potrebné vo všeobecnosti rozumieť taký postup súdu, ktorý znemožňuje účastníkovi konania realizáciu procesných práv a právom chránených záujmov, priznaných mu Občianskym súdnym poriadkom na zabezpečenie svojich práv a oprávnených záujmov.

Dovolateľ namietal, že mu postupom súdu bola odňatá možnosť konať pred súdom a to tým, že ho súd nepoučil podľa § 5 ods. 1, resp. § 120 ods. 4 O. s. p.

Dovolací súd k predmetným námietkam uvádza, že z obsahu spisu nezistil, že by súd prvého stupňa, resp. odvolací súd, porušili svoju povinnosť vyplývajúcu z ust. § 5 ods. 1 O. s. p. a neposkytli oprávnenému poučenie o jeho procesných právach v situácii, keď tak podľa zákona boli povinné urobiť. Vzhľadom na špecifický priebeh exekučného konania a konkrétne okolnosti, prípadne poučenie účastníka exekučného konania podľa ust. § 120 ods. 4 O. s. p. nebolo potrebné, nakoľko súd v danom prípade nevykonával dokazovanie

na pojednávaní, resp. nakoľko ide o vykonávacie konanie, neprichádza do úvahy vyhlasovanie rozhodnutia vo veci samej.

Podľa čl. 46 ods. 1 Ústavy Slovenskej republiky každý sa môže domáhať zákonom ustanoveným postupom svojho práva na nezávislom a nestrannom súde a v prípadoch ustanovených zákonom na inom orgáne Slovenskej republiky.

Z ustanovenia čl. 48 ods. 2 Ústavy Slovenskej republiky vyplýva, že každý má právo, aby sa jeho vec verejne prerokovala bez zbytočných prietáhov, v jeho prítomnosti a aby sa mohol vyjadriť ku všetkým vykonávaným dôkazom.

Podľa čl. 6 ods. 1 Dohovoru má každý právo na to, aby jeho záležitosť bola spravodlivo, verejne a v primeranej lehote prejednaná nezávislým a nestranným súdom zriadeným zákonom, ktorý rozhodne o jeho občianskych právach alebo záväzkoch.

Podľa judikatúry Ústavného súdu Slovenskej republiky (ďalej len „ústavný súd“), ak súd koná vo veci uplatnenia práva osoby určenej v čl. 46 ods. 1 ústavy inak ako v rozsahu a spôsobom predpísaným zákonom, porušuje ústavou zaručené právo na súdnu ochranu (I. ÚS 4/94). Citovaný čl. 46 ods. 1 ústavy (podobne aj čl. 6 ods. 1 dohovoru) je primárnou ústavnou bázou pre zákonom upravené konanie súdov a iných orgánov Slovenskej republiky príslušných na poskytovanie právnej ochrany a tým aj „bránou“ do ústavnej úpravy jednotlivých aspektov práva na súdnu a inú právnu ochranu, zakotvených v siedmom oddiele druhej hlavy ústavy (čl. 46 až 50 ústavy) normujúcich rámec, v ktorom je možné domáhať sa jeho rešpektovania (m. m. I. ÚS 22/03).

Obsah práva na súdnu ochranu v čl. 46 ods. 1 ústavy nespočíva len v tom, že osobám nemožno brániť v uplatnení práva alebo ich diskriminovať pri jeho uplatňovaní. Jeho obsahom je i zákonom upravené relevantné konanie súdov. Každé konanie súdu, ktoré je v rozpore so zákonom, je porušením ústavou zaručeného práva na súdnu ochranu (I. ÚS 26/94). K odňatiu práva na súdnu ochranu v zmysle čl. 46 ods. 1 ústavy preto dochádza aj vtedy, ak sa niekto („každý“) domáha svojho práva na súde, ale súdna ochrana tomuto právu nie je priznaná, alebo nemôže byť priznaná v dôsledku konania súdu, ktoré je v rozpore so zákonom (por. III. ÚS 7/08).

Právo na spravodlivé prejednanie veci zahŕňa v sebe najmä princíp „rovnosti zbraní“, princíp kontradiktórnosti konania, právo byť prítomný na pojednávaní, právo na odôvodnenie súdneho rozhodnutia a ďalšie požiadavky spravodlivého súdneho konania. Konaním súdu sa rozumie jeho procesný postup. Konanie súdu v súlade so zákonom musí vykazovať určitú kvalitu a v materiálnom ponímaní zabezpečovať tak právo na súdnu ochranu. Procesný postup súdu pri konštituovaní rozhodnutia, ktorý nenachádza oporu v zákone, je preto potrebné považovať za závažnú vadu nenaplnujúcu materiálnu stránku práva na súdnu ochranu, práva na spravodlivý proces, ktorá v konečnom dôsledku objektívne bráni riadnemu (účinnému a efektívnemu) uplatneniu dôležitých procesných práv účastníkov konania, ktoré slúžia na ochranu ich práv a oprávnených záujmov v občianskom súdnom konaní. Nemožno opomenúť, že procesný úkon účastníka súdneho konania, ktorý má podstatný vplyv na ďalšie súdne konanie je možné považovať za súčasť základného práva na súdnu ochranu. Ak je účastník konania z uplatnenia tohto procesného úkonu vylúčený alebo v značnej miere obmedzený pri jeho uplatnení v dôsledku nesprávneho postupu súdu, dochádza v takomto prípade k stavu, kedy sa mu postupom súdu odníma možnosť konať pred súdom, porušuje ústavné právo na súdnu ochranu a spravodlivý proces.

Zmyslom práva na súdnu ochranu je umožniť každému reálny prístup k súdu a tomu zodpovedajúcu povinnosť súdu o veci konať. Ak osoba (právnická alebo fyzická) splní predpoklady ustanovené zákonom, súd jej musí umožniť stať sa účastníkom konania so všetkými procesnými oprávneniami, ale aj povinnosťami, ktoré z tohto postavenia vyplývajú (viď nálezy Ústavného súdu Slovenskej republiky z 23. augusta 2001 sp. zn. II. ÚS 14/2001, zo dňa 13. novembra sp. zn. 2002 II. ÚS 132/02, III. ÚS 171/2006 zo dňa 05. apríla 2007).

Podľa § 1 O. s. p. Občiansky súdny poriadok upravuje postup súdu a účastníkov v občianskom súdnom konaní tak, aby bola zabezpečená spravodlivá ochrana práv a oprávnených záujmov účastníkov, ako aj výchova na zachovávanie zákonov, na čestné plnenie povinností a na úctu k právam iných osôb.

V zmysle § 18 O. s. p. majú účastníci v občianskom súdnom konaní rovnaké postavenie a súd je povinný zabezpečiť im rovnaké možnosti na uplatnenie ich práv.

Z obsahu spisu vyplýva, že odvolanie podané povinným proti uzneseniu Okresného súdu Košice I zo dňa 27. septembra 2010 č. k. 17Er/1741/2009-42, ktorým boli námietky povinného zamietnuté nebolo oprávnenému, resp. jeho právnenému predchodcovi, doručené. Účinkom takto podaného odvolania je síce ex lege, zrušenie ním napádaného uznesenia, táto skutočnosť však účastníka nezbavuje práva, aby poznal obsah takéhoto odvolania, predovšetkým za situácie, keď toto odvolanie svojím obsahom a vyčerpávajúcou právnou argumentáciou spĺňa požiadavku na vecné vyjadrenie účastníka konania.

Právo účastníkov konania na doručenie procesných vyjadrení ostatných účastníkov treba považovať za súčasť práva na spravodlivý proces. Nedoručenie vyjadrenia účastníka konania druhému účastníkovi konania vytvára stav nerovnosti účastníkov v konaní pred súdom, čo je v rozpore s princípom kontradiktórnosti konania a rovnosti zbraní ako súčasť práva na spravodlivý proces. Keďže v danej veci odvolanie (vyjadrenie povinného, obsahujúce podrobný rozbor skutočností majúci význam pre rozhodnutie danej veci, nebolo doručené oprávnenému, a práve toto odvolanie) vyjadrenie bolo základom pre nové rozhodnutie súdu prvého stupňa o námietkach povinného (na rozdiel od rozhodnutia vyššieho súdneho úradníka už v neprospech povinného) treba konštatovať, že v tejto súvislosti nebolo možné konanie po novom rozhodnutí súdu prvého stupňa o námietkach povinného považovať za spravodlivé. Keďže odvolací súd túto vadu konania pred súdom prvého stupňa neodstránil doručením predmetného odvolania oprávnenému, resp. vyvedením procesných dôsledkov v zmysle ust. § 221 ods. 1 písm. f/ O. s. p. a nezrušil odvolaním napadnuté rozhodnutie súdu prvého stupňa, porušenie princípu spravodlivého súdneho konania sa prenieslo aj do fázy konania pred odvolacím súdom, nakoľko s predmetným odvolaním nebol oprávnený oboznámený ani v čase rozhodovania odvolacieho súdu.

Najvyšší súd Slovenskej republiky poukazuje aj na rozhodnutie ESĽP zo dňa 27. apríla 2010 v prípade Hudáková proti Slovenskej republike, v ktorom bolo poukázané na to, že princíp rovnosti zbraní, ako jeden zo znakov širšieho konceptu spravodlivého súdneho konania, vyžaduje, aby každej procesnej strane bola daná primeraná možnosť predniesť svoju záležitosť za podmienok, ktoré ju nestavajú do podstatne nevýhodnejšej pozície vis – á - vis proti jej protistrane (pozri, napr. Nideröst-Huber proti Švajčiarsku, 18. februára 1997, ods. 23, Zbierka rozsudkov a rozhodnutí 1997-I).

Okrem tejto požiadavky koncept spravodlivého súdneho konania v sebe implikuje právo na kontradiktórne konanie, podľa ktorého procesné strany musia dostať príležitosť nielen predložiť všetky dôkazy potrebné na to, aby ich návrh uspel, ale aj zoznámiť sa so všetkými dôkazmi a pripomienkami, ktoré boli predložené s cieľom ovplyvniť rozhodnutie súdu a vyjadriť sa k nim (por. Nideröst-Huber, citované vyššie, ods. 24). Právo na spravodlivé súdne konanie však nie je absolútne a jeho rozsah sa môže meniť v závislosti od špecifických okolností predmetného prípadu (por. Asnar proti Francúzsku (č. 2), č. 12316/04, ods. 26, 18. október 2007, a Vokoun proti Českej republike, č. 20728/05, ods. 26, 03. júl 2008).

Dovolateľom namietaná nepreskúmateľnosť rozhodnutí (R 111/1998 a tiež III. ÚS 551/2012) a nesprávnosť právneho posúdenia, na ktorých tieto rozhodnutia spočívajú (R 54/2012), nie sú vady konania v zmysle § 237 O. s. p. a prípustnosť dovolania nezakladajú.

Najvyšší súd Slovenskej republiky preto rozhodnutie odvolacieho súdu a rovnakou vadou postihnuté rozhodnutie súdu prvého stupňa podľa § 243b ods. 2 O. s. p. v spojení s § 243b ods. 3 O. s. p. zrušil a vec vrátil Okresnému súdu Košice I na ďalšie konanie. Vzhľadom na dôvody, ktoré viedli k potrebe zrušiť rozhodnutie odvolacieho, ako aj súdu prvého stupňa, nezaoberal sa dovolací súd vecnou správnosťou napadnutého rozhodnutia

V novom rozhodnutí rozhodne súd znova o trovách pôvodného i dovolacieho konania (§ 243d ods. 1 O. s. p.).

Toto rozhodnutie prijal senát Najvyššieho súdu Slovenskej republiky pomerom hlasov 3 : 0.

P o u ě n i e : Proti tomuto rozhodnutiu nie je prípustný opravný prostriedok.

V Bratislave, 06. októbra 2015

Mgr. Ľubomíra Kúdelová, v. r.
predsedníčka senátu

Za správnosť vyhotovenia: K.